

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 12 kor.

Fél évre . . . 6 "

Negyed évre . . . 3 "

Egy szám ára 20 fill.

Hirdetések

és nyiltéri közlemények
jutányosan közöltetnek.

VÉGVIDÉK

Politikai hetilap.

Szerkesztőség

és
kiadó hivatal

Gronon-utca 2. sz. a.

Wittigschlager C. ezégnél

Közlemények, előfizetési és
hirdetési díjak, úgy a lap
szétküldésére vonatkozó
panaszok a kiadóhivatalba
küldendők.

Megjelenik:

minden vasárnap reggel.

Felölös szerkesztő:

Feymann Gyula

ügyvéd.

Hirdetések

Wittigschlager C. könyvkereskedésében is felvétetnek
Gronon-utca 2. szám.

Polgártársak!

A pancsovai választókerület-, és Pancsova városa szabadelvű pártjának illustis képviselő-jelöltje,

Dániel Ernő báró

ma, január 22-én délelőtt 11 órakor mondja el programbeszédét a Trombitás-szálló nagytermében.

Felkérjük a szabadelvű-párt híveit, sorakozzanak a kibontott zászló alá, amelynek diadala nemcsak a párt, de a magyarság szent ügyének és a szabadelvűségnek is diadala lesz. A ki lelkesül a szabadelvűség diadaláért, aki óhajtja, hogy a most folyó politikai küzdelemben az igaz hazafiaság győzzön, aki kívánja, hogy a merénylő kezek által felforgatott rend ismét helyreálljon és a fenyegető súlyos válság az országtól és a nemzettől elhárítható, az jöjjön el **ma délelőtt 11 órakor**

a Trombitás-szálló nagytermében

meghallgatni

Dániel Ernő báró

képviselőjelöltünk PROGRAMBESZÉDÉT.

Dániel Ernő báró győzelme a szabadelvű eszméknek győzelme lesz. Ezek az eszmék 30 év óta élnek a pancsovai hazafias polgárság lelkében és hisszük, hogy Pancsova szabadelvű polgársága eddigi politikai hitvallásában magát semmiféle frázisokkal megtáncorítottatni nem engedí.

Polgártársak!

Még egyszer kérünk benneteket, hogy az alkotmányos mozgalomhoz illő lelkesedéssel minél számosabban sorakozzatok a párt zászlója alá.

Kelt Pancsován, 1905. évi január 21-én.

A pancsovai szabadelvű párt elnöksége.

Hazafias kötelesség.

Az egészségtelen parlamenti viszonyok további elfajulásának gátat vetni, a törvényhozás erőszakosan megakasztott munkaképességét rendes kerékvágásba hozni: ezt tüzte ki legközelebbi feladatául a szabadelvű kormány. De nemcsak a kormány és a szabadelvű párt, hanem e haza minden józan gondolkodású polgára is azt kívánja, azt óhajtja, hogy dolgozzunk a haza érdekében.

És mégis mi történt? Két év óta az országgyűlés kisebbsége, néha alig néhány száll ember az erőszakosság minden nemével megakadályozta a kormányt és a parlamenti többséget áldásos munkásságában. Közjogi vitákkal — melyekben a hivatásos jogászok véleménye is nagyon eltérő, személyes gyűlölködéssel fecsérelte el az obstruáló ellenzék a drága időt és károsította meg mérhetetlenül az ország anyagi és erkölcsi érdekeit. Erőszakosan arra akarta kényszeríteni a dolgozni akaró kormányt és parlamenti többséget, hogy úgy és akkor dolgozzék a hogy és amikor a kisebbségnek tetszik. Pedig a legkisebb község képviselőtestületében is a többség dönt, hát miért legyen éppen az ország ügyében megfordítva a dolog?

Ezeknek az egészségtelen parlamenti viszonyoknak — melyek az ország és a nemzet legfontosabb érdekeit végveszélylyel fenyegették, véget kellett vetnie a kormánynak.

Feloszlotta az országgyűlést és a nemzetre bizta annak a megítélését, vajjon a kormánynak és szabadelvű pártjának a parlament munkaképességének helyreállítására vonatkozó céltudatos, férfias és erélyes eljárását helyesli-e, avagy a két év óta obstruáló ellenzék erőszakos, az ország és nemzet érdekeit mélyen sértő és minden munkát bénító okvetetlenkedését?

Kétségtelen, hogy a jövő héten megejtendő választások a kormány működését helyeselve, lesújtó ítélet lesz az ellenzékre nézve.

Ezt érzik és tudják az alkotmányos rend megbontói és ezért minden eszközt, minden fegyvert felhasználnak a nemzet közvélemények befolyásolására és meghamisítására.

Hogy ezen eszközök nem alkalmasak az országos és nemzeti érdekek előmozdítására, arra szomorú bizonyosság a nemzetiségek üzemének olyan mérvű megerősödése, milyen még nem volt magyar hazánkban.

A magyar közélet meghasonlását, a testvérhárcot várva-várt kedvező alkalomnak tekintik a román, szerb, és tót nemzetiségek arra, hogy a magyar nemzeti államnak az egész vonalon hadat üzenjenek. A küszöbön álló választásoknál dúló harcokat, melyet magyar hazafiak vívnak egymással, a hálátlan nemzetiségek a legvakmerőbb módon haza és nemzetellenes céljaik elérése vagy legalább megközelítésére akarják felhasználni.

A pancsovai választókerület szerbjei is, látva a hazafiak közti meghasonlást úgynevezett radikális szerb programmal léptettek fel jelöltet. A jelölt személye, ki hirhedt apjának a szerbek közt nagyra tartott emlékével akar politikai karrierét csinálni egészen mellékes; de a programnak azon pontja, mely Magyarország függetlenségének kivásával tüzi ki célul, annyira meglepő, hogy teljesen hihetetlen.

Hihetetlen, hogy a magyar függetlenségi harc véres elyomására legelső és legkészségesebben segédkezet nyújtott szerbek és utódjaik, — tisztelet a ritka kivételeknek — kik azóta a magyar nemzet és a közös magyar haza iránti szeretetüknek és ragaszkodásuknak — bár alkalom bőven volt — még soha a legparányibb jelét sem mutatták, most egyszerre túlradó szeretettel a független Magyarországot hevüljenek.

Nem hisszük, hogy a szerb radikálisok programjának ezen ostromba kortesfogásának csak egyetlen-egy jóra való hazafi egy pillanatra is hitelt adott volna.

Nem hisszük, hogy akadna egyetlen-egy jóra való magyar ember és józan gondolkodású hazafi, ki a szemérmetlen nemzetiségi üzemeket nem ítélné el.

De azt sem hisszük, hogy volna olyan hazafi, ki a nemzetiségi büns kivánságok megvalósulására irányuló bármily kísérletnek meghírsítésát legelső és legszentebb hazafiai kötelességének nem tartaná.

És mégis mint látunk. Nehány tulságos ambícióval bíró, talán sértett önértetű, magának ellenzéki vezérségben tetszelgő férfi, az akcióba lépett nemzetiségiek mellett 48-as programmal egy harmadik jelöltet állít fel, a győzelemre való kilátás legkisebb reménysége nélkül. Teszik ezt a biztos bukás tudatában és akkor, mikor az egyesült ellenzék vezető bizottsága, — bizonyára figyelemmel az itteni nemzetiségi aspirációkra és nem kiméletből a szabadelvű párt nagy-névű jelöltje iránt — az itteni ellenzéki vezérek kérése daczára nem adott ellenzéki jelöltet a kerületnek. Bizonyára nemcsak azért nem, mert győzelemre semmi reményük nem volt, hanem azért sem, mert a szerb nemzetiségű pártot nem akarta erősíteni, a kerület hazafias választópolgárainak két táborba való osztása által.

A mi dühös ellenzéki vezéreink azonban ezen hazafias és politikai bölcsességre valló ujmutatást nem akarták megérteni, daczára annak, hogy a pancsovai szerb liberálisok is kilátásba helyezték — a miben ugyan itten senki sem kételkedett — hogy szükség esetén radikális testvéreiknek segítségére fognak sietni.

Nekik minden áron ellenzéki jelölt kellett. Megtalálták, a magyar nemzeti ügy minden igaz barátjának mély bánatára, de a szerb nemzetiségek igaz nagy örömeire.

Meggyőződésünk, hogy ha jelöltük, Barabás Béla csak halvány sejtelemmel bírna az itteni viszonyokról, sohasem adta volna oda nevét a magyar nemzeti ügy gyengítésére és a nemzetiségek erősítésére.

De azon gyenge reményünket sem hallgathatjuk el, hogy ellenzékicink megértve a magyar nemzeti eszmét fenyegető itteni veszélyt, még az utolsó pillanatban belátják elhibázott vállalkozásuk elszomorító következményeit és a közös ellenség legyőzésére a szabadelvű párttal válllvetve fognak működni.

A magyar haza érdeke az, hogy itten minden nemzetiségi aspiráció elnyomásával, a magyar nemzeti államnak a 67-es alapon való kiépítését és fejlesztését harmincz év óta önzetlenül és óriási sikerrel munkáló szabadelvű párt eszméi arassanak diadalt.

A pancsovai választó kerület és különösen Pancsova város különleges érdekei pedig egyenesen megparancsolják, hogy a választó kerület a szabadelvű eszmék mindig hű előharcosát, a szabadelvű párt ki-magasló oszlopos tagját, a város és kerülete érdekében elévülhetlen érdemeket szerzett nagy befolyású pártfogyját és barátját: Dániel Ernő bárót válassza meg országgyűlési képviselőjének.

A néhány nap múlva vivandó alkotmányos harcban tehát győzelemre kell vinnünk a szabadelvű párt zászlaját, melyen Dániel Ernő bíró neve ragyog.

Hazafiai kötelessége tehát ekerület minden szabadelvű választó polgárainak, hogy legszebb polgári jogát, választási jogát tántorítatlanul gyakorolja:

hazafi kötelessége a pancsovai választókerület minden elvű szabadelvű polgárának, és az erőszakosan teremtett viszonyok között minden magyar embernek is, hogy a január 26-iki választáskor, — a haza, városa és kerülete érdekében — **Dániel Ernő** báróra adja le szavazatát.

Fel tehát! teljesítsük kötelességünket!

Dániel Ernő báró kerületében.

A pancsovai választókerület volt országgyűlési képviselője és a szabadelvű pártnak újból egyhangú lelkesedéssel kikiáltott képviselőjelöltje **Dániel Ernő** báró. Ő Nagyméltósága a múlt vasárnap körünkbe érkezett: haza jött.

Mint e város díszpolgára, mint e kerületnek husz éven volt országgyűlési képviselője és ragaszkodással és szeretettel övedzett jelöltje körünkben otthon van. Isten hozta! Isten tartsa!

Impozáns és lélekemelő volt az a fogadás melyben **Dániel Ernő** bárót a pancsovai szabadelvű polgárok részesítették.

Igazi diadalmenet volt ez, mely az illusztris képviselőjelöltnek és az ő benne megtestesült szabadelvű eszmék dicsőségének szólt.

A pancsovai szabadelvű választópolgárok fokozott lelkesedéssel, igaz ragaszkodással és őszinte szeretettel üdvözölték báró **Dániel Ernő** képviselőjelölt-jüket, mert benne a magyar politikai életnek olyan érdemdús és kiváló alakját tisztelték ki hosszú politikai és közéleti pályáján szeplőtlen jellemével, önzetlen munkásságával, és felelős hazafiasságával mindenkor kitűnt, ki államférfiúi látókörével és bölcsességével a magyar névnek hazánk határain kívül is mindig becsületet és rokonszenvet szerzett.

De dokumentálták a pancsovai szabadelvű polgárok azt is, hogy tudatával bírnak annak is hogy e vidéknek az anyaországhoz való visszacsatolása óta a választási jognak gyakorlása soha oly fontos nem volt, mint a jelenlegi választásnál.

Pancsova városa és a választókerület szabadelvű polgárai csak tartanak össze és a győzelem az övék!

Az ünnepélyes fogadtatás igazán impozáns volt. A nagy hideg és az erős szél dacára sok százakra menő választók gyülekeztek a Tem-sparti állomásnál, melynek környéke szépen volt díszítve nemzeti színű zászlókkal és drapperiakkal.

Pont félnégy órakor jelezték a külön vonatot, mely **Dániel Ernő** bárót és az elibe utazott küldöttséget hozta. A felbogozott vonat láttára a tűzoltó zenekar rázendített a Rákóczi indulóra, és megszólaltak a mozsár ágyuk. A berobogó vonatot eget rázó éljenzés fogadta, mely a leszálló képviselőjelölt láttára lehetőleg még fokozódott. **Mattanovich** Adolf kir. tan. polgármester üdvözlő szavait **Ő** Excellenciája, báró **Dániel Ernő** meleg hangon köszönte meg. Székelykevei **Christián** Antal, a pancsovai szabadelvű párt érdemes elnöke üdvözölte ezután a szeretett képviselőjelöltet magyar és német nyelven. Ő Nagyméltósága szintén mindkét nyelven köszönte meg a szép és lelkes fogadtatást. Majd kezét szorítva közvetlen környezetével folytonos éljenzések között indult meg a menet az indóház előtt várakozó fogatok felé, hol rengeteg közönség állt sorfalat lobogó zászlódísz alatt.

Időközben sorakozott a nagyszámú lovas banderium, melynek lovasai nemzeti színű széles vállszalagjaikkal szép látványt nyújtottak. Majd megindult a hosszú menet. A jelöltet vívó és a banderium által kísért fogat már a második diadalkapu alatt haladt át, mikor az utolsó kocsi a János utcába kanyarodott.

A Ráday utcában, székelykevei **Christián** Antal vendégszerető háza előtt a szabadelvű polgárok hatalmas serege tüntető éljenzéssel fogadta az oda szálló képviselőjelöltet. Az utcát betöltő sokaság folytonos éljenzések között látni kívánta a szeretett képviselőjelöltjét, mire **Ő** Excellenciája lakása ablakából messze hallható hangon köszönő szavakat intézett híveire.

A fogadtatás után a sokadalom a legzebb rendben szétoszlott.

A szerbek és a függetlenségi eszme.

„Mindenkinek, ki a nemzetiségi viszonyokat ismeri, kell hogy szembe tűnjék az az ellentét, mely a románok és szerbek között a közjogi kérdésben mutatkozik. Míg a románok a nagyszabású programjukhoz ragaszkodva, Magyarországnak Ausztriához való viszonyát illetőleg nem akarnak állást foglalni addig a szerb radikális párt programjába vette Magyarország önállóságát és függetlenségét; sőt a nemrég Újvidéken megtartott népgyűlésén azt is elhatározta, hogy bizonyos feltételek mellett kész támogatni a magyar ellenzék jelöltjét, t. i. ha megígérik, hogy

követelni fogják a nemzetiségi törvény szigorú végrehajtását s ha kötelezik magukat, hogy a **Berzeviczy**-féle népiskolatorvényjavaslat ellen fognak szavazni.

A szerb radikálisok e határozatának azonban semmi praktikus politikai értéke nincs és nem is lehet, mert elképzelni sem lehet, hogy akár a függetlenségi, akár más magyar ellenzéki párt elfogadná a radikálisok föltételeit.

A magyar parlamentben csak egyetlen egyszer történt meg, hogy egy magyar ellenzéki képviselő a nemzetiségi pártját fogta annyiban, hogy követelte a nemzetiségi törvénynek épp úgy, mint minden más szentesített törvénynek szigorú végrehajtását. **Mocsáry** Lajos volt az, ki azonban éppen ez állásfoglalása miatt meghasonlott saját pártjával s az általános felháborodás ellene oly nagy mértéket öltött, hogy az 1887-iki választások alkalmával egy magyar kerület sem akarta képviselőjelöltjének elfogadni. Még az a körülmény sem használható neki, hogy a szerbek hálájuk jeléül följajlották neki az újvidéki mandátumot: a nemzetiségek iránt érzett barátságára félbeszakította politikai pályáját. Ma sem akadna számottevő ellenzéki politika, ki mandátumát a fentebbi föltételek alatt a nemzetiségi vezérférfiak kezéből elfogadná.

S ezt legjobban tudják maguk a szerb radikálisok, s éppen azért föltűnése számíthatnak **Tomits** Jásának, a radikálisok vezérének szavai, melyekkel a múlt heti népgyűlésen jellemezte pártjának a magyar pártokhoz való viszonyát.

„A kormánypart ellen — mondá — legerélyesebben kell harcolnunk. Sajnálom pedig, hogy a szövetséget ellenzékkel nem mehetünk. Mi is küzdeni akarunk Magyarországot szabadságáért és függetlenségéért, de nem akarjuk, hogy a szabad és független Magyarországnak elnyomva legyünk. Hiszem, hogy a magyar ellenzékkel nemsokára meg egyezésre fogunk jutni. Majd mikor a magyar ellenzék látja, hogy Magyarország szabadsága és függetlensége forog a kockán, be fogja látni azt is, hogy közös érdekeink nem kívánják az ellenünk való küzdelmet, s akkor majd őszintén fogja nyújtani jobbját.”

A szerb radikális párt eme nyílt állásfoglalásának oka a függetlenségi eszme mellett, nem abban a véleményben keresendő, hogy perszonál unió esetén a nemzetiségek könnyebben érvényesülhetnek, sőt még a közgazdasági érdekek sem okolhatják meg a szerbeknek a perszonál unióhoz való csatlakozásukat, mert a magyarországi szerbeknél nagyobb arányú iparuk nemsokára nyomai sincsenek, hanem a szerb-lakta vidékek oly természetűek, hogy az iparuk nagyobb fellendülése, mind például Felső-Magyarországban és Erdélyben, soha sem várható, s így tehát sem a belpolitikai, sem a közgazdasági okok nem indították a szerbeket arra, hogy a függetlenségi eszméhez csatlakozzanak, s így ez elhatározásuk valódi okait egészen más téren kell keresnünk. **Nem** saját sem a magyar nemzeti állam, hanem balkáni testvéreiknek érdekei indítják a magyarországi szerbeket, hogy Magyarország függetlenségéért küzdjenek.

A szerbek tudniillik nagyon jól tudják, hogy semmi sem béúíthatná meg annyira Ausztriának balkáni politikáját s hogy semmi sem akadályozhatná oly mértékben Ausztria aspirációit, melyek oly veszedelmesek a balkáni szerbek egyesületi törekvései nézve s hogy végre érdekeiknek semmi sem felelne meg jobban, mint a független Magyarország. Mert abban a pillanatban, mihelyt Magyarország, mint Ausztriától különvált állam, saját hadseregével, saját diplomáciával és önálló vámterülettel rendelkezik, a mostani monarchának a hatalma a Balkán-félszigeten ketté szakadna. Sőt Magyarország saját jól felfogott érdekeinek megvédése céljából gyorsan szembe helyezkednék Ausztriának terjeszkedési és okkupacionális politikájával, mert Magyarország saját iparának és kereskedelmének föllendítése érdekében soha sem engedhetné, hogy Ausztria saját hatalma alá kerítse a Balkán-félsziget egyes tartományait, minthogy Ausztria az általa okkupált tartományok piacait kizárólag saját ipar termékeinek számára biztosítaná s úgy a független Magyarország érdekei azt kívánják, hogy a Balkán-piacok nyitva maradjanak a szabad versenynek. Ugyanazokból az okokból Ausztria gátolná meg Magyarországot, ha esetleg területiális nagybővítéshez fogna hozzá. Mint-hogy azonban alig lehet, hogy Magyarország önállóságának első korzákában, midőn egész pénzügyi és erkölcsi ereje a különválás által földidézett politikai és közgazdasági megrázkódások jóvátételére lesz lekötve, még terjeszkedési vágyakat is táplálva, s hogy az európai concertba való első bemutatkozása alkalmával már a béke fölforgatására irányítaná a föltörekvéseit, — Magyarország függetlensége csak javíthatná a balkáni népek mostani helyzetét. Sőt elszakadvan Ausztriától, Magyarországnak saját önállósága biztosítása érdekében minden erejével arra kellene hatnia, hogy a hatalmas és nála sokkal erősebb szomszédjai egyike sem, sem Oroszország, sem pedig a Németország által támogatott Ausztria a Balkán-félszigeten lábukat meg ne vessék, s így az önálló és független Magyarország nagyban hozzájárulna a balkáni nemzeti államok kialakulásához. Ezért lelkesednek a magyarországi szerbek Magyarország függetlenségéért, ezért lézsek küzdeni is érte, s ezért ajánlották föl a magyar ellenzéknek a szövetséget.

Magyarország Ausztriától való különválásának a szerbek számítása szerint első következménye az volna, hogy napirendre kerülne a boszniai kérdés, mely abban az esetben okvetlenül megoldást követelne s a szerbek erősen remélik, hogy Bosznia akkor, mivel Magyarországhoz való hozzácsatolását Ausz-

tria, Ausztriához való hozzácsatolását pedig Magyarország ellenezné, vagy önállóságot és függetlenséget, vagy pedig az európai protektorátus alatt álló bizonyos autonómiát kapna, mi a szerb érdekeknek sokkal inkább felelne meg, mint a mostani állapota. Bosznia tenne számításuk szerint a vizsály magva, mely már a különválás alkalmával megmutatná a magyaroknak, hogy mennyire ellentétesek Ausztria és Magyarország érdekei a Balkán-félszigeten. Már az első, Bosznia hovatarozásának kérdése megszűlné a két állam között azt az antagonizmust, mely elősegítene a balkáni nemzeti államok kialakulását.

A társadalmi felfogások és a kereskedés.

Matkovits Sándor volt kereskedelmi államtitkár cikket irt e czímmel a „Magyar kereskedők Lapja”-ban, melyből kivesszük ezeket az érdekes részeket:

Amikor 1867-ben a politikai kiegyezés nagyobb lendületet adott közgazdasági életünknek is, egy ideig egész társadalmi fejlődésünk határozottan demokratárányú volt, az üzleti élet szorosan összeforrt társadalmunk egyes osztályzataival. A legjobb családbeli fiúk eljártak a kereskedelmi iskolákba. Minden rendű és rangú férfiak résztvettek a részvénytársaságok alapításában és vezetésében. De az 1869-iki és még inkább az 1873-iki válság bomlasztó hatású volt. Azóta azonban lassan lassan a reakció ágas-bogas növényzete kezd terjedni közgazdaságunkban. Agrárius eszmék jelentkeznek; a vicinálizmus jelszava alatt az egészséges vállalkozásra békókat kötnek; az inkompatibilitás számúzi a legegészségesebb, sőt viszonyaink közt nélkülözhetlen vállalatok vezetőit a törvényhozásból és gyanusokká teszi az üzleti élet minden egyes tagjait. Így növekszik a társadalmi fölfogás nagygyá és ha nem üldözi is a kereskedőt, ha az élet számos viszonylataiban szükségét is érzi a kereskedőnek: a társaságban nem ismeri őt és szívesen menekül előtte, mihelyt reá nem szorul.

Ime, a társadalmi felfogás, mely jelenleg a kereskedővel szemben uralkodik. Pária az és csak a maga körében lehet nagy; a társadalmi osztályok nagy része elenszenvet érez jelenlétében és kerüli viszonyait.

Pedig ha valahol, Magyarországon nem szabadna ennek így lennie. Minden üzlet csak akkor fejlődik az ország előnyére, ha általános elismerés és tisztelet környezi, ha nem túrt, hanem kedvelt tagja a nemzetnek; ha nem megvetett, hanem nyílt homlokkal járó része a népességnek. Egyik legkomolyabb közgazdasági feladata jövő törekvéseinknek az, hogy a társadalmi felfogás kereskedőellenes hajlamát legyőzzük és kereskedő baráti jellegűvé fesszük.

Nehéz a feladat, de nem lehetetlen.

Ne jelszók után járjon a kereskedő, de a valósnak érvényrejutása legyen a célja. Ne a hazafiság köntösébe burkolt közhelyek legyenek fegyverei hanem a közgazdasági élet örök törvényeivel küzdjön és el fogja érni azt hogy az a sértő társadalmi helyzet, melyben most él, de melynek létezését struczmadár módjára nem akarja látni, lassankint át fog alakulni és egy jobb felfogásnak és a kereskedői osztály érdekeinek megfelelő állapotnak ad majd helyet.

H I R E K.

Pártlakoma. A pancsovai szabadelvű párt nagy-névű jelöltje tiszteletére ma este a „Trombitás” szállodában pártlakomát tart.

Képviselő jelöltünk körúton. A pancsovai választókerület szabadelvűpárti képviselőjelöltje, **Dániel Ernő** báró a múlt héten indult körútra. Szerdán **Bárányoson** és **Borcsán**, csütörtökön **Tor**. Almáson **Glogonban**, pénteken **Dolován** és szombaton **Homolícson**, **Starcsován** és **Hertelendyfalván** tartotta programbeszédét. A dermesztő hideg szél dacára, minden községben szépszájú választó polgárok fogadták. A programbeszédnek mindenütt kitűnő hatással voltak és a szabadelvű polgárság lelkesedése oly határtalan, hogy **Dániel Ernő** báró megválasztása több mint biztos.

A választókerület többi községeit a következő sorrendben látogatja meg **Ő** Excellenciája: ma vasárnap délután **Franzfeldre**, hétfőn **Beresztőcra** és **Sándorégyházra**, kedden pedig **Antalfalvára** és **Lajosfalvára** utazik.

Igazolt városatyák. Az igazoló választmány tegnap délelőtt ülést tartott, melyen a múlt évi december hó 26-án megejtett városi törvényhatósági bizottsági választáson megválasztott városatyák választását igazolta.

Tisztelgés. A pancsovai izraelita egyházközség küldöttsége kedden tisztelgett **Dr. Weil** Adolf egyházközségi elnök vezetése alatt az egyház szerett s tisztelt tiszteletbeli elnökénél, **May** Markus úrnál, hogy 70-ik születésnapja alkalmából az egyházközség jó kívánatait tolmácsolja. A küldöttség szónoka **dr. Weil** Adolf magas szárnyalású beszédben emlékezett meg **May** Markusnak a helybeli izraelita egyházközség felvirágoztatása érdekében kifejtett hosszú évi áldásdús működéséről s kérte beszéde végén az Eggek urat hogy az ünnepeltet az egyházközség díszére s javára még sok évén át tartsa meg erőben s egészségben. Az

ünnepelet a meghatottságtól elfogult hangon mondott hálás köszönetet a nem várt óvációért s biztosította a küldöttséget, hogy élete fogytáig szent kötelességének tartandja egyházközsége további felvirágoztatása érdekében közreműködni.

Kinevezés. A vallás- s közoktatásügyi miniszter Ruppenthal Lajos, győri polg. iskolai tanárt a győri állami tanítónképezdehez rendes tanárrá nevezte ki. Az ujonnan kinevezett képezdei tanár Franzfeld község derék jegyzőjének Ruppenthal Adámnak az öcsse. Az új képezdei tanárnak kinevezetéséhez, mi is szívből gratulálunk.

Közygylés. A „Pancsovai Társaskör“ a jövő vasárnapon, január 29-én tartja az évi közgyűlést.

Uj politikai lapok. Városnak legrégibb újsága a „Donau Times Boté“ és legrégibb magyar lapja a „Határőr“ politikai lapok lettek.

Parkegylet. A pancsovai Parkegylet f. hó 28-án d. u. 5 órakor a városi kis tanácstermében III. rendes közgyűlést tartandja. Ez uton is figyelmeztetnek erre az egyleti tagok azzal, hogy tekintet nélkül a megjelentek számára a közgyűlést megtartatni fog.

Árlejtés. A kiállítási pavillonok építésére kiírt árlejtés határideje szerdán f. hó 25-én jár le. Az árlejtés nevezett napon d. e. 10 órakor fog a kiállítási igazgatóság irodában — városi építészeti hivatal megtartatni. Iparosaink figyelmét újlag felhívjuk ezen árlejtésre.

Ülés. Városunk központi választmánya holnap, f. hó 23-án délután ülést tart.

Szavazatszedő küldöttség. A csütörtöknél megjelent országgyűlési képviselő választásnál három szavazatszedő küldöttség fog működni. Az I. szavazatszedő küldöttség elnöke, a választási elnök, Poroszkay Béla Torontál megye tisztii főügyésze lesz. Itt szavaznak: Pancsova város, Glogon, T. Almás, Bárányos s T. Beresztócz községek választói. — A II. szavazatszedő küldöttség elnöke, melynek elnöke dr. Karattur Arthur, Pancsova város tisztii ügyésze, Sándor-egyház, Hertelendyfalva, Homolicz, Sztarcsova és Dolova községek választói szavaznak. A III. szavazatszedő küldöttség elnöke Bohus Károly Károly Franzfeldi lelkész, Franzfeld, Antalfalva, Lajosfalva, Borcsa és T. Vársárhely választópolgárai adják le szavazataikat. Az I-ső küldöttség a városházán, a II-ik a szolgabírói hivatalban a III-ik a sztarcsovai utcai áll. iskolában fog működni. Helyettes szavazatszedő küldöttségi alelnökök Ambrózy Sándor, Doloschall Lajos és pancsovai Graff J. Pál. A szavazás d. e. 8 órakor kezdődik.

Ragályos betegség. A kanyaró az elmúlt héten valamivel apadt, a mennyiben jelenleg 48 kanyarós beteg van bejelentve. Bizony már ideje volna, hogy ez a betegség véglegesen megszűnne.

Segítség forgalmi fennakadásoknál. Hőfuvatok s annak következtében a gyakori forgalmi fennakadások káros hatással vannak a kereskedelemre és az iparra. Minden üzletember iparkodik az ily kellemetlen és költséges következményeket elkerülni. Segédkezett első sorban Freytag G. Ausztria-Magyarország 1905-évi közlekedési térképe (ára 2 kor. kiadja Freytag G. és Berndt, Wien, VII/1, Schottenfeldgasse 62/64 és Leipzig) nyújt az illetőknek, e nagyon pontos és hivatalos források alapján dolgozott térkép első pillanatra megmutatja, ha egy vonalrészén fennakadás van, hogy melyik másik vonalon lehet a terhet tovább szállíttatni.

Magyar czégeknek e térkép annál is inkább ajánlható, mert Magyarország számára ez az első és egyetlen közlekedési térkép, mely tüzetesen a hivatalosan megállapított helységek elvezetéséhez tartja magát.

A még egyéb gazdag tartalom (egy falinaptár, minden vasutivonal más szíben, minden vasuti és postaállomás s azok egymástól távolsága kilométerekben, egy és két vágányú s gyorsvonat közlekedésével bíró vonalrészek megjelölése, építés alatt álló és tervezett vasutak, érdekes adatok a pénz átlagos vásárló erejéről különböző időkben és Ausztria-Magyarország különböző városaiban stb.) a Freytag G. közlekedési térképének jó hírnevét eléggé igazolja. Az 1905-évi új magyar kiadásnak beszerzését az igen tisztelt olvasóknak az idén is ismét a legmelegebben ajánljuk.

A tízes számú keztyű tulajdonosai erjüket szörnyű nagy egészségüket az Első Alföldi Cognacgyár Részvény-Társaság által Kecskeméten készített pompás barack páliukából és barack cognacból merítik. R-ggelenként és ébed előtt egy pohárral s a halálos betegek is meggyógyulnak. A Barack Hirdető-től pedig felvidulnak. Igyen és bérmentve küldi a gyár vezetősége.

„A világ történelme“ a nagy közönség számára; szerkeszti, írja: Endrei Zalán Jól szerkesztett, gondosan kiállított, meglepő szép színes képekkel díszített munka indult meg füzetes kiadásban a fenti cím alatt. A munka kiváló érdeme és ereje, ami hamar népszerűvé fogja tenni a rendkívül érdekes előadás. Az olvasó nem unalmas, száraz tudományos munkát kap, hanem szórakoztató, kellemes könnyű olvasmányt „A Világ Történelme“ nek ez az kiadása hézagpótló munka. Színes műmellékletei pedig oly szépek, hogy a legpompásabb díszmunkának is ékességül szolgálhatnának. A szövegekben is vannak kifogástalan, színes képek, fekete képekben pedig oly gazdag a munka, hogy ebben az irányban egyedül áll a maga nemében. A füzet elolvasása után arról győződhetünk meg, hogy olyan természetű munkát kaptunk, melyhez hasonló, a nagy közönség számára ilyen kiütőben megírt munka, még a külföldön sincs. A munka füzetenként jelenik meg; egyes

füzet ára 40 fillér; összesen 6 füzete lesz. A füzetek kaphatók minden könyvkereskedésben. A kiadóhivatal címe: „A Világ Történelme“ kiadóhivatal, VII., Erzsébet-körút 38. Mutatványszámot kívánatra ingyen küld a kiadóhivatal.

Orvosi körökben már rég ismert tény, hogy a **Ferencz József keserűvíz** valamennyi hasonlóvizet, tartós hashajtó hatása és említesre méltó kellemes ízénél fogva, már kis adagban is tetemesen felülmulja. Kérjünk határozatlan **Ferencz József keserűvizet.**

Izákosság nincs többé!

Kívánatra bárkinek bérmentesen küldünk esomag Cozaport. Kávé, tea, étel vagy szeszese italban egyformán adható az ivó tudta nélkül.

A Cozaport többet ér, mint a világ minden szóbeszéde a tartózkodásról, mert csodahatása ellenszenvesse teszi az izákosságnak a szeszese italt. A Coza oly csendesen és biztosan hat, hogy azt felesleg testvér a gyermek egyaránt az ivónak tudta nélkül adhatja és az illető mé. csak nem is sejtí mi okozta javulását. Nemrégiben egy fiatal asszony nekűk körülbeül a következőt mesélte:

„Igen én is használtam ezt a remek szert a férjem tudta nélkül és hála Isten teljesen segített rajta. Jó férj volt józan álapo-ban, de sajnos, majd, mindig részeg volt. Folytonos félelem, aggodalom és kétségbeesés, szegény, becsületesség és szegénység közepette éltél! De nek is meséltem volna el másoknak? Nem csodálatos e igazán hogy egy asszony a dolgot saját maga ekképen irányítsa és otthonát, gondterhes tüzhelyét örömpalotává tudja varázsolni!“

Coza a családok ezreit hékítette ki ismét, sok sok ezer férfit a szegény és becsületességűl megmentett, kik később józan polgárok és ügyes üzletemberek lettek. Temérdek fiatal embert a jó utra és szerencséjéhez segített és sok embernek életét számos évvel meghosszabbította.

Az intézet mely a Cozaport, tulajdonosa, mindazoknak, kik kívánják egy próba adagot díj és költségmentesen küldi hogy így bárki is meggyőződhessen biztos hatásáról. Készekedünk, hogy az egészségére teljesen ártalmatlan.

COZA INSTITUTE (Dept. 149), 71, High Holborn, London W. C., ANGLIA.
(Levelek 25 fillér levelezőlapon 10 fillérre bérmentestítenők.)

Különfélék.

Az új vallás. Egy prágai hentes észrevette hogy egy idő óta a legszebb sonkái eltűnnek. Azonnal házitolvajt sejtett s még aznap megfigyelte szolgáit. Csakugyan meg is csípte az egyiket, aki két nagy sonkát lopott el az üzletből. A hentes fejletette a tolvaj szolgát a bíróságnál, aki azzal okolta meg tettét, hogy a lopásra az éhség kényszerítette, amit azonban a bíró nem akart neki elhinni, mert — lehetetlen, hogy egy hentesnél az alkalmazottak éhezzenek.

— Az én gazdánál pedig éheznek, — mondta a szolgál — mert ő egy új vallásnak a hive, amely megtiltja a husevést.

— Nem értem, a dolgot — mondotta a bíró.

— Én sem értem uram, felelte a szolgál — csak tudom, hogy hust sohasem kapunk. Nap-nap után csupa főzeleket kapunk, s éhesek vagyunk, mert erős munkát kell végeztünk. Azt hiszem, hogy „ariánus“ vallásnak hívják a gazdám vallását, de nem vagyok benne biztos, mert miutha még valami lenne vagy előtte vagy utána, de nem jut eszembe, hogy mi!

— Ugy most már tudom, — szölt a bíró. — Vegetáriánus a maga gazdája, nem?

— Az a! — verje meg a csuda a furcsa vallását. Folyton csak rizs, lencse, bab, borsó meg zöldség járja. Én jó katolikus ember vagyok s bizony megkivánom a hust, mert a valláson sem tiltja!

A bíró két napi börtönre ítélte a tolvaj szolgát. **Franciaia adomák.** Bíró a panaszoshoz: — Tehát határozottan fentartja abbeli vádját, hogy a vádlott öntől ellopott egy zsebkendőt?

Panaszos: Igen, fentartom s állításomat be is tudom bizonyítani. Ime, itt van egy ugyanolyan zsebkendő, mint amilyent elloptak tőlem!

Bíró: Ez nem bizonyít semmit! Nézze, nekem is szakasztott olyan zsebkendőm van.

Panaszos: Az lehet, kérem, mert nekem két zsebkendőm hiányzik.

Az új év. Burlereau ur előszobája ajtaján új év reggelén hevesen csengtetnek. A szobaleány kinyitja az ajtót s nyomban utána baszalad urához.

— Nagyságos ur, a következők vannak itt, akik már fél éve itt dolgoznak a lakásunk előtt — újévi ajándékokat kérnek.

A hitelező — Beszélhetek, kérem, a nagyságos urral?

— Nem kérem, mert már elment hazulról.

— Szabad kérdenem, mikor jön baha?

— Ugyan kérem, hát még most sem tudja, hogy ha az ur azt mondja, hogy nincs idehaza akkor sohasem tudom, hogy mikor jön vissza?

Automobilkereskedőnél. Férj: Igazán nem ismerem ki magam a sokféle rendszer között. Nem tudok választani. Feleség: Jól van, jól! Tudom ugyanis, hogy megint csak a lóvasutra akarsz bérletjegyet váltani!

A Dardanellákon. Orosz hajóparancsnok: Ugyebár át fog bennünket a szoroson eresztetni, hogy Japán felé vitorlázhassunk? A török tiszt: Oh ezer örömmel! Hát ha még tudnám, hogy sohasem jönnek vissza.

Hirdetések.

Meghívó

az osztr. magy. monarchia I. általános tisztviselő egylete pancsovai takaré- és előlegtársulati szövetkezetének f. évi február hó 5-én délelőtt 11 órakor a városház nagy tanácstermében tartandó

XXVI. rendes KÖZGYŰLÉSÉRE.

Napirend:

1. Jelentés az I. ált. tisztviselő egyletéről.
  2. Az 1904-iki évi zárjelentés.
  3. A felülvizsgáló bizottság jelentése.
  4. A tiszta nyereség felosztása.
  5. A részvénybetétek maximumának meghatározása.
  6. Az előleg után fizetendő kamatláb meghatározása.
  7. A felvehető kölcsönök maximumának meghatározása.
  8. Indítványok.
  9. Pótválasztások.
- Ha ezen közgyűlés határozatképtelen volna, akkor a következő f. évi február hó 12-én délelőtt 11 órakor fog megtartatni.
- A zárszámadások és a mérleg az egyleti helyiségben a hivatalos órák alatt bárki által megtekinthetők.
- Pancsován, 1905. évi január hó 14-én.

Martin Imre,
elnök.

Weisz Károly,
titkár.

143. szám.

Pancsovai főszolgabírósgától.

1905.

Pályázati hirdetmény.

A megüresedett Franzfeldi községi segédjegyzői állásra ezennel pályázat nyitatik.

Ezen állással 1080 korona évi fizetés, két öl kemény tűzifa, 3 szobából és megfelelő mellék helyiségekből álló természetbeni lakás élvezete van egybekötve.

Felhivatnak mindazok a kik ezen állást eluyerni ohajtják, hogy elmélete képzettségüket igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket a pancsovai járás főszolgabírósgához folyó évi január hó 25 d. u. 5 órájáig küldjék be.

Később érkező kérvények figyelembe nem vétetnek.

Pancsován 1905. évi január hó 11-én.

Dr. Gyertyánffy,

főszolgabíró.

2-2

Világhírű!

A „REKORD“ festészeti műintézet a kiválóan sikerült életnagyságu arcképeiről, melyeket elismert művészek által készített. Számos (kir. közjegyző által hitelesített) elismerőlevél a világ minden tájáról.

Elsőrangú képek árai:

Olaj-, aquarell- és pastellfestésben fénykép után 48-63. cm. nagyságban ára — 20 korona
Legfinomabb kivitelű Blom-, Platin- és kréta-rajz ára — 5 korona.

Részletes árjegyzék bérmentve.

Egy életnagyságu képet készítünk mindenkinek teljesen ingyen, ha részünkre 3 rendelést szeresz és azokat egyenkint vagy egyszer e beküldi.

„REKORD“ festészeti műintézet

Budapest, VII., Rottenbilller-utca 46.

20-12

Liniment. Capsici comp.
Richter-féle Horgony Pain-Expeller.

Ezen elismert kitűnő és fájdalomcsillapító, bedörzsolésül használt hárszer bevariasanál, — a mely minden gyógyszerben kapható, — mindig figyelemmel legyünk a „Horgony“ vedj gyre.

Védjegy: „Horgony“.

A Liniment. Capsici comp.
a Horgony-Pain-Expeller

egy régióknak bizonyult háziszere, mely már több mint 35 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult köszvénynél, csúznál és meghűlésnél bedőrsülésésképpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamu-ítványok miatt bevisárláskor óvatosak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, a mely a „Horgony“ védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben 80 fillér, 1 kor. 40 f. és 2 kor. és ügyszólván minden gyógyszerertárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest. Richter gyógyszerára az „Arany oroslánhoz“ Prágában, Elisabethstrasse 5 neu. Mindennapi küldés.

E l a d ó,

vagy április 1-től bérbeadó a Széles-utca 1. sz. a. levő ház és szőlővel beültetett kert. Részletesebben tájékoztat Nagy János, tulajdonos, Kolozsvártt, Fellegvári út 29., emelet.

„Milleniumtelep“ Nagyösz.

Legolcsóbb árak!

Legolcsóbb árak!

Szép és tartós szőlője

csak annak lesz, a ki ingyen kéri Magyarország legnagyobb szőlőiskolájának árjegyzékét, a mely szőlőiskola állami segélyvel és állami felügyelet mellett létesült.

VÉD-JEGY.

A temesvári

„DMKE“ MOSÓ-ÉS PIPERE-SZAPPANOK

a legjobbak és legolcsóbbak.
(10, 20 és 30 fill.)

Jgazi magyar családi szappan.
Kereskedőknek árkedvezmény.

Kérjünk mindenütt temesvári „DMKE“ SZAPPANT!

A hol nem kapható, oda a gyár 5 kilogrammos postacsomagokban szállítja utárvétel mellett portómentesen.

Czím: „Szappangyár“ TEMESVÁR.

A Pesti Napló új karácsonyi ajándéka.

A Magyar Festőművészet Albuma.

Páratlan díszű, külső kiállításában és belső tartalmában egyedül álló remekmű az, a melyet a „Pesti Napló“ az 1904. év karácsonyára szánt meglepetésül, olvasóinak. Eddigi karácsonyi ajándékainak díszes sorozatát folytatja most a „Pesti Napló“, új és minden eddigi ajándékot messze túlszárnyaló díszművel, melynek címe ez lesz:

A Magyar Festőművészet Albuma.

A magyar festőművészet remekeinek gyönyörű foglalata lesz ez a páratlanul álló díszműve, amely a magyar festés remekét fogja felölelni a XVIII század nagy magyar festőiől, Kupeczky-től és Mányoky-tól kezdve egész a jelenkorig, amikor Lukácsy Mihály, Szekely Bertalan, Lotz Károly, Benczur Gyula, Madarász Viktor és Zichy Mihály vezetésével hatalmas gárda szolgálja a magyar festőművészetet. A magyar irodalomban nincs még ilyen mű, amely a magyar festőművészetet ilyen gazdagságban mutatja be. Ötven nagyszabású festmény szemeltünk ki, amelyet mesterei kivitték

ötven műapon

mutatunk be a magyar közönségnek. Az ötven műlap nagyrésze gyönyörű

sok színyomású kép

A Pesti Napló előfizetési ára egész évre 28 kor., félévre 14 kor., negyedévre 7 kor., egy hóra 2 kor., 40 fillér.

Szerkesztősége és kiadóhivatala:

BUDAPEST, VI., Andrassy-ut 37. szám alatt van.

WITTIGSCHLAGER C.

KITÜNTETVE: Budapest 1885. ezüst érem. 1896. elismerő oklevél. KÖNYVNYOMDÁJA és KÖNYVKÖTÉSZETE KITÜNTETVE: Temesvár 1891. ezüst érem. Páris 1900. bronz érem.

Pancsován, Gromon-utca 2. szám alatt, saját házában.

Készít mindennemű

könyvnyomdai munkákat,

u. m.: szín- és műnyomást, műveket és brosurákat az országban divó minden nyelven, ügyvédi és hivatali táblázatokat, számlákat, szállítóleveleket, körözvényeket, árjegyzékeket,

eljegyzési és esketési kártyákat, meghívókat, gyászjelentéseket, gabonavásárlási szelvényeket, látogató-, cím- és ajánlási-kártyákat, czímmel és czéggel ellátott levélpapirokat és kenderborítékokat stb. stb.

izléses, tiszta és szép kivitelben

a lehető legolcsóbb árakon.

Mindennemű könyvkötészeti munkák csinos kivitelben. jutányos árak mellett végeztetnek.

Kiadótulajdonos: Feymann Gyula. Nyomat Wittigschlager C. nál Pancsován.

Mitbürger!

Der illustre Abgeordneten-Kandidat der liberalen Partei des pancsovaer Wahlbezirkes und der Stadt Pancsova, Sr. Excellenz

Baron Ernst Dániel

hält heute Sonntag, den 22. Jänner Vormittag 11 Uhr im großen Saale des Hotel „Trompeter“ seine

Programmrede.

Wir bitten die Anhänger der liberalen Partei, sich um die entfaltete Fahne zu scharen, deren Sieg nicht nur den Sieg der Partei, sondern auch den der hehren Prinzipien des Ungarntums und des Liberalismus bedeutet. Wer durchdrungen ist von der Begeisterung für den Triumph des Liberalismus, wer es wünscht, daß in dem jetzigen politischen Kampfe der wahre Patriotismus siege, daß die durch frevelnde Hände gestörte Ordnung wieder hergestellt und die drohende, schwere Krise vom Lande und der Nation abgewendet werde, der erscheine heute Vormittag 11 Uhr im großen Saale des Hotel „Trompeter“ um die

Programmrede

unseres hochverehrten Abgeordneten-Kandidaten, Sr. Excellenz

Baron Ernst Dániel

anzuhören.

Der Sieg Baron Ernst Dániel's ist gleichzeitig der Sieg der liberalen Prinzipien. Diese hehren Prinzipien begeistern die patriotische Bürgerschaft unserer Stadt seit 30 Jahren, und wir glauben, daß die liberale Bürgerschaft Pancsova's sich von ihrem bis jetzt bekundeten politischen Glaubensbekenntnisse durch keinerlei Phrasen ablenken lassen wird.

Mitbürger!

Noch einmal bitten wir Euch, daß Ihr Euch mit der, dieser konstitutionellen Bewegung würdigen Begeisterung in einer je größeren Zahl um die Fahne unserer Partei sammeln möget.

Pancsova, den 21. Jänner 1905.

Das Präsidium der Pancsovaer liberalen Partei.

Patriotische Pflicht.

Die fernere Entartung der ungesunden parlamentarischen Lage, die gewalttätig gehemmte Arbeitsfähigkeit des Reichstages ins richtige Geleise zu bringen: dies Ziel steckte sich die liberale Regierung als nächste Aufgabe. Aber nicht nur die Regierung und die liberale Partei, sondern jeder nüchtern denkende Staatsbürger wünscht auch: arbeiten wir im Interesse des Vaterlandes.

Und was geschieht trotzdem? Seit zwei Jahren hindert die Minorität des Reichstages, mitunter auch nur einige Männer der Opposition, mit allen erdenklichen Gewaltmitteln die Regierung und die Mehrheit des Parlaments in der Entwicklung einer segensreichen Tätigkeit. Mit unendlichen Debatten über das Staatsrecht, — über welches die Ansichten der Berufs-Zuristen sehr verschieden und widersprechend sind, — und geleitet durch persönliche Geheißigkeiten vergendete die obstruierende Opposition die teure Zeit und schädigte dadurch unermesslich die materiellen und moralischen Interessen des Landes. Mit Gewalt wollte sie die arbeitslustige Regierung und die Majorität des Reichstages dazu zwingen, das und dann zu arbeiten, was und wann es der Minorität gefällig ist. In dem letzten und kleinsten Dorfe entscheidet auch die Mehrheit des Gemeindevorstandes, warum soll es eben im Reichstage und in Landes-Interessen umgekehrt sein?

Diesen ungesunden parlamentarischen Verhältnissen, welche die heiligsten Interessen des Landes und der Nation äußerst bedrohten, mußte die Regierung einmal ein Ende bereiten.

Der Reichstag wurde aufgelöst und an die Nation erging die Aufforderung darüber zu urteilen: ob sie das zielbewusste, männliche und energische Vorgehen der Regierung und der liberalen Partei, mit welchem selbe die Arbeitsfähigkeit des Parlament herstellten und sichern wollte, — oder aber die Interessen des Landes und der Nation arg schädigende und jede Arbeit hintanhaltende Gewalttätigkeit der seit zwei Jahren obstruierenden Opposition billige?

Es ist zweifellos, daß die bevorstehenden Abgeordnetenwahlen die Tätigkeit der Regierung aufheben und für die Opposition ein niederschmetterndes Urteil sein werden.

Dies wissen und fühlen die Störer der parlamentarischen Ordnung, und darum benützen sie jedes Mittel und jede Waffe, um die Kundgebung der öffentlichen Meinung der Nation zu beeinflussen und zu verfälschen.

Daß diese Mittel und Wege nicht geeignet sind, die nationalen Interessen des Landes zu fördern, dafür sind die Untriebe der Nationalitäten, welche stärker denn je in unserem Vaterlande auftauchen — ein trauriger Beweis. Die Rumänen, Serben und Slowaken betrachten die Zerfahrenheit unseres politischen Lebens, und den Bruderkampf als eine lang ersehnte günstige Gelegenheit, um dem ungarischen Staate auf der ganzen Linie den Krieg zu erklären. Die undankbaren Nationalitäten wollen den bevorstehenden Wahlkampf, welchen ungarische Patrioten mit einander auskämpfen, in unverblühtester Weise dazu benützen ihre dem Lande und der ungarischen Nation feindlichen Ziele zu erreichen.

Den Zwiespalt der Patrioten benützten auch die Serben des pancsovaer Wahlbezirkes und stellten ihren eigenen nationalen Kandidaten auf mit radikalem serbischen Programme. Die Person des Kandidaten, der mit Hilfe der unter den Serben in gutem Andenken stehenden aber traurigen Rufes seines Vaters politische Karriere machen will, ist ganz nebensächlich; der Wunsch ihres Programmes aber, welcher die Unabhängigkeit Ungarns fordert ist so überraschend, daß er ganz unglücklich ist.

Es ist unglaublich, daß diejenigen Serben und deren Nachkommen, — gebührende Ehre den seltenen Ausnahmen — welche zur blutigen Unterdrückung des ungarischen Freiheitskampfes zuerst und am bereitwilligsten hilfreiche Hand anlegten, daß die Serben, welche seit jener Zeit, — trotzdem unzählige Gelegenheiten waren — noch nie das geringste Zeichen ihrer Liebe und Anhänglichkeit zur ungarischen Nation und zum gemeinsamen ungarischen Vaterlande bekundeten, jetzt ganz unerwartet und ohne besonderen Anlaß in voller Liebe für das unabhängige Ungarn begeistert sind.

Wir glauben nicht, daß auch nur ein einziger Patriot dem plumphen Korteschnisse des serbisch-radikalen Programmes, auch nur einen Augenblick Glauben schenkte.

Wir glauben nicht, daß es auch nur einen einzigen tüchtigen Ungar und nüchtern denkenden Patriot gäbe, der die schamlosen Untriebe der Nationalitäten nicht verurteilt.

Aber auch das glauben wir nicht, daß ein solcher Patriot wäre, der es nicht für seine erste und heiligste patriotische Pflicht hält, jeden Versuch, welcher die Verwirklichung der sündhaften Wünsche der Nationalitäten anstrebt, mit allen Mitteln zu vereiteln.

Und was sehen wir trotzdem? Einige von übertriebener Ambition besetzte und vielleicht in ihrem Selbstbewußtsein gekränkte Männer, die sich in der Führerrolle der Opposition selbst sehr gut gefallen, stellen ohne die geringste Aussicht auf Erfolg nebst den in Aktion getretenen Nationalisten einen dritten, einen 48-er Kandidaten auf. Sie tun dies mit dem Bewußtsein des sicheren Sturzes und trotzdem, daß das leitende Komitee der vereinigten Opposition trotz Bitten der hiesigen oppositionellen Führer für den pancsovaer Wahlbezirk keinen Kandidaten gab. Es geschah dies gewiß nicht nur darum, weil zu einem Siege nicht die geringste Hoffnung war, sondern auch darum, weil man durch die Spaltung der patriotischen Wahlbürger des Bezirkes die serbische Nationalisten nicht stärken wollte.

Die Führer unserer Opposition wollten aber diese patriotische und politische Klugheit bekundete Andeutung nicht verstehen, nicht einmal dann, als die liberalen Serben sich erklärten — woran hier zwar niemand zweifelte — daß im Notfalle sie ihren radikalen Brüdern zur Hilfe eilen.

Um jeden Preis mußten sie einen oppositionellen Kandidaten haben. Und sie haben ihn gefunden, zum tiefen Schmerze eines jeden für die ungarische nationale Sache warm fühlenden Staatsbürgers,

aber zur wahren, großen Freude der serbischen Nationalisten.

Wir glauben überzeugt sein zu können, daß wenn ihr Kandidat Béla Barabás auch nur eine blasse Ahnung von den hiesigen Verhältnissen hätte, so hätte er nie eingewilligt, daß man mit seinem Namen die ungarische nationale Sache schwächt und die nationalistischen Untriebe unterstütze.

Wir hegen aber auch die schwache Hoffnung noch, daß unsere Opposition erkennend die eminente Gefahr, welche die ungarische National-Idee bedroht, im letzten Augenblicke die bevorstehenden traurigen Folgen ihres verfehlten Unternehmens einsehen werden, und mit der liberalen Partei vereint, Schulter an Schulter den gemeinsamen Feind bekämpfen helfen werden.

Das Interesse unseres ungarischen Vaterlandes ist es, daß hier jedwede Aspiration der Nationalitäten unterdrückt werde und die Ideen der liberalen Partei, welche seit 30 Jahren auf Grund des 67-er Ausgleiches selbstlos und mit außerordentlichem Erfolge am Ausbaue und an der Entwicklung des ungarischen Staates arbeitet, — triumphieren.

Die besonderen Interessen des pancsovaer Wahlbezirkes und der Stadt Pancsova fordern es, daß der Wahlbezirk dem prinzipientreuen Vorkämpfer der liberalen Ideen, eine hervorragende Stütze der liberalen Partei, den einflussreichen Gönner und Freund, der um die Interessen der Stadt und des Wahlbezirkes außerordentlich große Verdienste hat, daß wir Sr. Excellenz den Herrn Baron Ernst Dániel zu unserem Abgeordneten wählen.

In dem, nach einigen Tagen auszufechtenden konstitutionellen Kampfe müssen wir also die liberale Fahne, mit dem glanzvollen Namen des Herrn Baron Ernst Dániel's zum Siege verhelfen.

Es ist patriotische Pflicht eines jeden liberalen Wahlbürgers dieses Bezirkes, daß er sein schönstes Bürgerrecht, sein Wahlrecht unentwegt ausübe.

Es ist patriotische Pflicht eines jeden liberalen Bürgers des pancsovaer Wahlbezirkes, und unter den gewaltsam hervorgerufenen Verhältnissen auch eines jeden Ungarns, daß er im Interesse des Vaterlandes, der Stadt und des Bezirkes, — am 26. Jänner seine Stimme auf den Abgeordneten-Kandidaten der liberalen Partei, auf Herrn Baron Ernst Dániel abgebe. —

Also auf! Erfüllen wir unsere Pflicht!

Baron Ernst Dániel in seinem Wahlbezirk.

Der gewesene Reichstagsabgeordnete des Pancsovaer Wahlbezirkes und der neuerdings mit einstimmiger großer Begeisterung ausgerufenen Abgeordneten-Kandidat, Sr. Excellenz Herr Baron Ernst Dániel ist vergangenen Sonntag in unsere Mitte: nach Hause angekommen.

Als Ehrenbürger unserer Stadt, als zwanzig Jahre hindurch gewesener Abgeordneter dieses Bezirkes und als mit aufrichtiger Liebe und Anhänglichkeit abermals ausgerufenen Kandidat der liberalen Partei ist er in unserer Mitte zu Hause.

Willkommen in unserer Mitte!

Der Empfang, den die Wahlbürger der Stadt Pancsova Herrn Baron Ernst Dániel teilhaftig werden ließen, war wirklich ein imposanter, ein erhebender.

Es war dies ein wahrer Triumphzug, welcher dem illustren Abgeordneten-Kandidaten und zum Lobe der in ihm verkörperten Ideen des Liberalismus galt.

Die liberalen Wahlbürger der Stadt Pancsova haben ihren Abgeordneten-Kandidaten Herrn Baron Ernst Dániel mit gesteigerter Begeisterung, wahrer Anhänglichkeit und aufrichtiger Liebe begrüßt, denn in ihm verehren sie jene hervorragende Mann des ungarischen politischen Lebens, welcher auf seiner langjährigen politischen und öffentlichen Laufbahn mit seinem unbedeckten Charakter, uneigennützigem Wirken und erhabenem Patriotismus jeder Zeit hervorragte und mit seiner staatsmännischen Umsicht und Weisheit dem ungarischen Namen auch über die Landesgrenze hinaus Ehre und Sympathien erwarb.

Die Pancsovaer liberalen Wahlbürger dokumentierten aber auch das, daß sie auch dessen bewußt sind, daß die Ausübung des freien Wahlrechtes seit dem Anschlusse dieser Gegend an das Mutterland noch nie so wichtig war, als bei der jetzigen Wahl.

Die liberalen Bürger der Stadt Pancsova und des Pancsovaer Wahlbezirkes mögen nur zusammenhalten und der Sieg gehört ihnen.

Der feierliche Empfang war wahrlich imposant. Trotz der großen Kälte und des stürmischen Windes versammelten sich viele Hunderte Wahlbürger an der Eisenbahnstation am Temesufer ein, deren Umgebung mit nationalfarbigen Fahnen und Draperien festlich geschmückt war.

Punkt halb vier Uhr wurde der Separatzug, welcher den Herrn Baron Ernst Dániel und die ihm entgegengefahrne Deputation brachte, avisiert. Beim Anblick des mit Fahnen decorierten Zuges intonierte die Feuerwehrtapelle den Rátóczymarsch und die Pöller erdröhnten.

Der einfahrende Zug wurde mit lebhaften Eisen-Rufen begrüßt, die sich beim Anblick des dem Zuge entsteigenden Abgeordnetenandidaten noch erhöhten. Für die Begrüßung des tgl. Rates und Bürgermeisters Herrn Adolf von Mattanovich dankte Se. Excellenz Herr Baron Ernst Dániel herzlich. Nachher begrüßte den beliebten Abgeordneten-Kandidaten in ungarischer und deutscher Sprache der verdienstvolle Präses der liberalen Partei, Herr Anton Christian de Székelykove. Seine Excellenz dankte eben in beiden Sprachen für den schönen und begeisterten Empfang. Nachdem seine Excellenz mit den in seiner unmittelbaren Nähe stehenden freundlichen Händedruck wechselte, bewegte sich der Zug unter fortwährenden Eisen-Rufen zu den vor dem Bahnhofe stehenden Equipagen, wo eine riesige Menge Publikum unter flatternden Fahnen Spalier bildete.

Inzwischen rangierten sich die zahlreichen Bänderisten, die mit den breiten nationalfarbigen Schärpen geschmückt einen prächtigen Anblick boten. Nun setzte sich der lange Zug in Bewegung. Der, den Kandidaten führende, von Bänderisten flankierte Wagen fuhr schon bei dem zweiten Triumphbogen, als der letzte Wagen sich aus der Jánosgasse herausbog. Vor der gastfreundlichen Wohnung des Herrn Anton Christian de Székelykove empfing den dort absteigenden Abgeordneten-Kandidaten eine große Menge liberaler Wahlbürger mit nicht endenwollenden Eisenrufen, die die Gasse erfüllende Menge wollte unter fortwährenden Eisenrufen den beliebten Abgeordnetenandidaten sehen, worauf seine Excellenz das Fenster seines Absteigequartiers öffnend mit weithin schallender Stimme für die herzliche Ovation dankte — Nach dem Empfang zerstreute sich die Menge in der größten Ordnung.

Die Arbeit eines Jahres

Die Regierung des Grafen Tisza's den die Plus-quam-Patrioten des Vaterland — Verathes anlagen, kann — trotz des die Arbeit verhandelnden Betragens der Scandal Helben des Parlaments, eine ganze Reihe beachtenswerter Resultate aufweisen. Die durch die gegenwärtige Regierung ins Leben gerufenen resp. durch diese begonnenen Veränderungen sind:

1. Auf dem militärischen Gebiete.

1. Die Geltendmachung der ung. Staatsprache bei den Institutionen des gemeinsamen Heeres u. z.

a) Die ungar. Korespondenz. Alle wo immer bestehenden Kommanden, Behörden, Truppentkörper und Institute der gemeinsamen Armee (Kriegsmarine) müssen sich im amtlichen Verkehre mit den ung. Behörden und Einzelnem stets der ungar. Sprache bedienen.

b) Die Verfehug der in Ungarn befindlichen und Staats-Eigentum bildenden Kasernen mit ung. Aufschriften.

c) Die Abfassung des Militär-Straf-Gesetzbuches muß so gechehen, das auch die ung. Sprache in demselben zur Geltung komme, so daß demzufolge auch eine größere Anzahl ung. Jünglinge auf der Militär-Juridischen Bahn Aufnahme finden können.

d) Die gesteigerte Geltendmachung der ung. Sprache als Regimentsprache in jenen Regimenten welche auch nicht aus einer übergroßen Anzahl ung. Sprechender Mannschaften bestehen

2. Die Verfügung daß die ung. Truppentkörper mit ung. Offizieren versehen werden. resp. daß die Offiziere in dem Perzentjah Ungarns seien, welche dem Perzentjah der Mannschaft entspreche u. zw.:

a) Sollen die bei nicht ung. Truppentkörpern dienenden Offiziere, welche ung. Staatsbürger sind, gradatim zu ung. Truppentkörpern im Sinne des im Jahre 1868 erlassenen allerhöchsten Handschreibens übersezt werden.

b) Sollen ung. Staatsstiftungs-Plätze in den Erziehungs- und Bildungs-Anstalten der gemeinf. Armee ausschließlich an Jünglinge mit ung. Staatsbürgerschaft verkehren werden.

Die gegenwärtige Zahl derselben wurde von 250 auf 1128 erhöht.

c) Bei der Entwicklung der Erziehungs- und Bildungsinstitute der gem. Armee, wurde vor Augen gehalten daß hinsichtlich der Errichtung, gleichartiger Institute Ungarn im entsprechenden Verhältnisse bedacht werde.

Infolge dessen wurde die Kassaer Oberrealschule nach Straß versezt und an deren Stelle in Kassa eine Kadettenchule errichtet; ferner ist auch die Errichtung einer neuen Realschule in Marosvásárhely geplant, wie auch die Erweiterung der Kis-Martoner Unterrealschule zur Oberrealschule.

3. Erziehung der Offiziere.

Die Regelung der Unterrichtsprache in den Bildungsinstituten der gemeinsamen Armee ist eine solche, daß in allen Klassen, der in unseren Vaterlande unterbrachten Instituten, die Unterrichts- und Prüfungsprache für den wichtigsten Theil der Lehrgegenstände die ungarische sei.

Durch diese mit laufendem Schuljahre beginnend und in den ersten Jahrgängen aller Institute schon tatsächlich ins Leben getretenen Reformen, ist einerseits der Fortschritt der ung. Jünglinge gesichert, andererseits aber auch das, daß die Absolventen dieser Institute die ung. Sprache vollkommen beherrschen.

4. Die unter der Aufsicht des gemeinsamen Kriegsministers gestandenen ung. Stiftungen wurden in ung. Aufsicht und Verwaltung übernommen und bei dieser Gelegenheit Stiftungskapitalien von über 2 Millionen Kronen dem Honvéd-Minister zur Verwaltung überantwortet.

5. Mit dem Volksschul-Gesetzentwurfe wurde bereits der erste Schritt getan, daß die Jugend schon in den Elementar- und Wiederholungsschulen eindringlicher auf die militärische Erziehung vorbereitet werde, was vom Standpunkte der Vaterlands-Verteidigung eine außerordentliche Wichtigkeit besitzt.

6. Das Mitwirken der gemeinsamen Armee wie auch der Honvédschaft bei dem Wiederherstellen des Verkehrs auf den ung. Staatsbahnen, wodurch die Riesen-Gefahr, welche das landwirtschaftliche Leben des ganzen Landes bedrohte, so schnell abgelenkt wurde.

7. Bei der Bedeckung der Bedürfnisse für die Armee und Honvédschaft zur Erleichterung des Ankaufes der landwirtschaftlichen Artikel bei den Produzenten: die Errichtung eines Informations-Kurses in Budapest für dieselben

8. Die günstigere Entwicklung jener Verordnungen, durch welche die materielle Lage und das Ansehen der weiter dienenden Unteroffiziere gehoben, sowie auch ihre Verjorgung nach Austrreten aus dem activen Dienste und die Sicherung ihrer Zukunft befördert wurde.

9. Die Erhöhung der Bezüge der 1848 Honvéd.

10. Die Organisirung einer ung. Trabanten Leibgarde.

11. Die Ausarbeitung der neuen Wehrgezetvorlage, bei welcher im Sinne der vom Ministerpräsidenten resp. vom Honvédminister wiederholt abgegebenen Erklärung vom nationalökonomischen, nationalen, und sozialen Standpunkte aus folgende außerordentlich günstige Bestimmungen ins Leben treten werden.

a) Die zweijährige active Dienstzeit.

b) Die Erweiterung des Wirkungskreises des Honvédministers, bei Zuerkennung von Begünstigungen hinsichtlich der Erfüllung der Dienstpflicht.

c) Die Basirung dieser Begünstigungen auf liberaler Grundlage.

d) Die Regelung der Einteilung in die Ersatzreserve nach einer gerechteren Weise, so daß in Zukunft nicht mehr der Zufall in dieser für jeden Wehrpflichtigen so wichtigen Frage, sondern die persönlichen Verhältnisse entscheiden u. z. B. die Familien, wirtschaftliche und mercantile etc. Verhältnisse.

e) Die Einreichung der Rekruten zur Honvéd geschieht nicht nur nach den höheren, sondern aus den gesamten Altersklassen, wodurch der Wert der Honvéd wesentlich gehoben wird.

f) Die Verfehug der Honvéd mit Artillerie.

II. Das staatliche und nationale Leben auf anderen Gebieten.

1. Die Heimbeförderung der Ujde Ráczgy's und seiner Emigranten Collegen.

2. Das Schließen des Handelsvertrages mit Italien, durch welchen wichtige landwirtschaftliche Vorteile gesichert werden.

3. Die staatliche Investitionen, welche vielen Industriellen und Arbeitern Brot gibt.

4. Die Modifizirung des Volksschul-Gesetzes im Interesse des intensiveren Unterricht der ungarischen Sprache, sowie die Ausdehnung der staatlichen Aufsicht in den konfessionellen Schulen.

5. Die Schaffung eines Gesetzes über die Regulirung des Raabflusses.

6. Die Anfertigung und Einreichung des schon lange urgirten Gesetzentwurfes über die Zivilprozeßordnung.

7. Die erhebliche Verbesserung der Gehälter der Staats- sowie Municipal-Beamten, sowie der Gemeinde-Notäre, ferner der Angestellten bei den Staatsbahnen nach Möglichkeit der Finanzkraft des Staates.

Die Frage der Gehaltsverbesserung war wohl schon unter der früheren Regierung vorbereitet, das Verdienst der gegenwärtigen Regierung aber ist es, daß die Verbesserung sogleich ins Leben trat und daß sie der Gerechtigkeit entsprechend diese auch auf die Municipalbeamten und die Gemeinde-Notäre ausdehnte, auf welche der Entwurf der früheren Regierung keinen Bedacht nahm.

Die Serben und die Unabhängigkeitsidee.

Jedem, der die Verhältnisse der Nationalitäten kennt, muß jener Gegensatz auffallen, welcher in staatsrechtlichen Fragen zwischen den Rumänen und Serben sich zeigt. Während die Rumänen sich an das nachgehende Programm haltend, bezüglich des Verhältnisses Ungarns zu Oesterreich keine Stellung nehmen wollen, hat die serbische radikale Partei die Unabhängigkeit und Selbstständigkeit Ungarns in ihr Programm aufgenommen; sie hat sogar in ihrer, unlängst in Ujvidék abgehaltenen Volksversammlung auch das beschloffen, daß sie unter gewissen Bedingungen geneigt ist die Opposition zu unterstützen, wenn sie nämlich verspricht, daß sie die strenge Durchführung des Nationalitäten-Gesetzes fordern wird und sich auch verpflichtet, gegen das Berzeviczische Schulgesetz zu stimmen. Dieser Beschluß der radikalen Serben besitzt jedoch keinen praktischen politischen Wert und kann auch keinen haben, denn es ist garricht denkbar, daß die unabhängige oder eine andere ungarische oppositionelle Partei die Bedingungen der Radikalen annehmen würde.

Im ungarischen Parlamente geschah es nur ein einzigesmal, daß ein ungarischer oppositioneller Abgeordnete insoferne Partei für die Nationalitäten ergriff, daß er forderte, daß das Nationalitäten-Gesetz ebenso strenge durchgeführt werde, wie jedes andere sanctionierte Gesetz. Dieser Abgeordnete war Ludwig Mocsáry, der eben wegen dieser seiner Stellungnahme sich mit seiner eigenen Partei entzweit hat und die allgemeine Empörung über sein Vorgehen so groß war, daß ihn bei Gelegenheit der 1887-er Wahl kein ungarischer Wahlbezirk zum Abgeordnetenandidaten annehmen wollte.

Nicht einmal jener Umstand konnte ihm vom Nutzen sein daß die Serben aus Dankbarkeit das uvidéker Mandat ihm angetragen haben, Seine, für die Nationalitäten bekundete Freundschaft hat seine politische Laufbahn entzweigerissen. Heute würde sich auch kein gewiegterer oppositioneller Abgeordnete finden, der

unter diesen Bedingungen sein Mandat aus den Händen der nationalen Führer annehmen würde.

Und dies wissen die radikalen Serben selbst am besten und darum können die Worte des Führer's der Radikalen Jásza Tomics's Aufsehen erregen, mit welchen er bei Gelegenheit der unlängst abgehaltenen Volksversammlung das Verhältnis seiner Partei zu jener der ungarischen charakterisierte.

„Gegen die Regierungspartei — sagte er — müssen wir auf das Energischste kämpfen. Es tut mir zwar leid, daß wir nicht mit der vereinigten Opposition gehen können. Auch wir wollen für die Freiheit und Unabhängigkeit Ungarns kämpfen, aber wir wollen nicht, daß wir in dem freien unabhängigen Ungarn unterdrückt seien. Ich glaube, daß wir mit der ungarischen Opposition in Balde übereinkommen werden. Wenn die ungarische Opposition einsehen wird, daß die Freiheit und Unabhängigkeit Ungarns auf dem Spiele ist, sie wird auch zur Erkenntniß dessen gelangen, daß unsere gemeinsamen Interessen den Kampf gegen unsere Interessen nicht fördern, und dann wird sie uns ihre Rechte aufrichtig reichen.“

Die Ursache dieser offenen Stellungnahme der serbischen radikalen Partei für die Unabhängigkeitsidee ist nicht in jener Meinung zu suchen, wornach, im Falle einer Personalunion die Nationalitäten eher zur Geltung gelangen würden; die nationalökonomischen Interessen können den Anschluß der Serben an die Personalunion auch nicht rechtfertigen, denn bei den ungarländischen Serben hat eine bedeutendere Industrie nicht nur keine Spur, sondern es liegt in der Natur der von Serben bewohnten Gegenden, daß ein Aufschwung der Industrie, sowie in Oberungarn und Siebenbürgen ist, gar nicht zu erhoffen ist und so haben die Serben weder die inneren politischen, noch die wirtschaftlichen Verhältnisse dazu bezogen, daß sie sich der Unabhängigkeitsidee anschließen und so muß man den wahren Grund ihres Entschlusses auf einem anderen Gebiete suchen. Weder ihre noch die Interessen des ungarischen Staates, sondern die Interessen ihrer balkanländischen Brüder bewegen die ungarländischen Serben, daß sie für die Unabhängigkeit Ungarns kämpfen wollen.

Die Serben wissen eben sehr gut, daß nichts die Balkanpolitik Oesterreichs so lähmen würde, und nichts würde Oesterreichs Aspirationen, — welche für das Streben zur Vereinigung der Balkan-Serben so gefährlich sind, in solchem Maße hemmen und schließlich, daß ihren Interessen nichts besser entsprechen würde als das unabhängige Ungarn. Denn in jenem Augenblicke, in welchem Ungarn, als ein, von Oesterreich getrennter Staat, ein eigenes Heer, eigene Diplomatie und ein selbstständiges Zollgebiet besäße, würde die Macht der jetzigen Monarchie auf dem Balkan entzweireißen. Ja Ungarn würde sich wegen der Wahrung seiner wohlaufgefaßten Interessen mit der Ausbreitungs- und Okkupations-Politik Oesterreichs entgegenstellen, denn Ungarn würde im Interesse des Aufschwunges seiner eigenen Industrie und seines Handels niemals zulassen, daß Oesterreich die einzelnen Provinzen des Balkans unter seine eigenen Macht bringt, weil Oesterreich sämtliche Marktplätze seiner okkupirten Provinzen ausschließlich den Produkten seiner Industrie sichern würde und so würden die Interessen des unabhängigen Ungarns es erfordern, daß die Balkan-Marktplätze der freien Konkurrenz offen bleiben sollen. Eben aus demselben Grunde würde Oesterreich Ungarn verhindern, wenn es ein event. territorialische Vergrößerung anstreben würde. — Nachdem aber kaum glaublich ist, daß Ungarn in der ersten Periode seiner Selbstständigkeit, wo ihre ganze finanzielle und moralische Kraft für die Sanirung der durch die Trennung heraufbeschworenen politischen und wirtschaftlichen Erschütterungen gebunden sein wird, auch noch eine Begierde nach Ausbreitung hegen würde, und daß es bei Gelegenheit der ersten Vorstellung im europäischen Konzert sein Hauptbestreben auf die Förderung des Friedens richten würde. Ungarns Selbstständigkeit könnte die Situation der jetzigen Balkanvölker nur verbessern. Ja im Falle einer Trennung von Oesterreich, müßte Ungarn im Interesse der Sicherung seiner Selbstständigkeit mit aller seiner Kraft dahin streben, daß keiner seiner mächtigeren und bedeutend stärkeren Nachbar-Staaten, also weder Rußland, noch das von Deutschland unterstützte Oesterreich, auf der Balkan-Halbinsel Fuß fassen können, und so würde das selbstständige und freie Ungarn die Entstehung der nationalen Staaten auf dem Balkan gewaltig fördern. Darum begeistern sich die ungarländischen Serben für die Unabhängigkeit Ungarns, darum sind sie auch bereit dafür zu kämpfen und darum haben sie auch die Bundesgenossenschaft der ungarischen Opposition angetragen.

Die erste Konsequenz der Trennung Ungarns von Oesterreich wäre nach der Kombination der Serben das, daß die bosnische Frage auf die Tagesordnung käme, die in diesem Falle unbedingt eine Lösung fordern würde und die Serben hoffen sicher darauf, daß dann Bosnien, — da seinen Anschluß an Ungarn Oesterreich und seinem Anschluß an Oesterreich Ungarn entgegen sein würde, — entweder seine Freiheit und Selbstständigkeit, oder eine gewisse, unter europäischer Protektion stehende Autonomie erhalten würde, was den serbischen Interessen besser entsprechen würde, als sein gegenwärtiger Zustand. Bosnien wäre, nach ihrer Berechnung, dann der Kern der Streitigkeiten, welche Ungarn schon bei Gelegenheit der Trennung zeigen würde, wie groß die Gegensätze bezüglich der Interessen Ungarns und Oesterreichs auf der Balkanhalbinsel sind. Schon die erste Frage die Whingehörigkeit Bosniens würde zwischen den beiden Staaten den Antagonismus hervorbringen, der dann geeignet wäre das Entstehen der nationalen Staaten auf dem Balkan zu fördern.